

PROLETAREC

Glasilno Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 948.

CHICAGO, ILL., 12. NOVEMBRA (NOVEMBER 12), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

STARA GARDA IN STARA SREDSTVA.

Kongresnik Nicholas Longworth je eden izmed voditeljev "stare garde", ki kontrolira republikansko stranko. Torej je mogočen politik. Longworth je tudi predsednik poslanske zbornice. Njegove izjave so izjave republikanske stranke. Njegova mnenja so mnenje ameriške plutokracije.

Kongresnik Longworth je v enem svojih govorov prošli teden dejal, da mu ni znano ako imajo Združene države kaj zunanjih sovražnikov. Z vso resnostjo pa je poudaril, da ima ta dežela notranje sovražnike, in sicer v tujerodcih, ki se ji ne morejo asimilirati in se drže "rdečkarjev". Zagovarja sedanjo omejitev naseljevanja, ne zato ker ni v tej deželi več prostora, ampak zato, ker je prišlo vanjo preveč tuki, ki se ne morejo zaljubiti v njene institucije. "Jaz ne bi omejil samo naseljevanja, je dejal Longworth, ampak bi šel dalj in bi deportiral vse rdečkarje iz dežele. Vzel bi vse ladje v vseh pristaniščah, naložil nanje rdečkarje in jih poslal od kjer so prišli."

Ako bi izrekel to gražnjo kak navaden politik, se nanjo ne bi polagalo nobene važnosti. Ker jo je izrekel Longworth, lahko sklepamo, da se bodo dogodki iz leta 1920—21 ob prvi priliki ponovili. Plutokracija bo izrabila prvi psihologični moment za naval na delavsko gibanje. Kajti kadar se posluži tega sredstva, ga obrne celo proti konservativnim unijam, in po dokaze ni treba iti daleč nazaj. Kričavi besedni revolucionarji so ji samo pretveza za navale.

Deportirati "rdečkarje" ni težko. Ako imaš moč, tedaj lahko neljube osebe zapreš, pomoriš, ali pa jih izženeš. Nemogoče pa je deportirati ideje. To so že davno poskusili, a vselej brez uspeha. Vlastodržci so trebili z mečem, klali, tiranizirali, a idej niso umorili.

Mr. Longworth je bil že enajskrat izvoljen v kongres. Tudi zgodovina bi mu bila lahko nekoliko znana, kajti v takih pozicijah jo je skoro prisiljen študirati. Ali on je predstavnik plutokracije, zagovornik sedanjega reda, in tega nikjer ne taji. V eni svojih poslednjih izjav pravi, da bo republikanska stranka postopala brezobzirno proti takozvanim progresivcem, ki

so po imenu republikanci in izvoljeni na listi republikanske stranke, v zbornici pa nastopajo drugače kakor zahtevajo interesi republikanske stranke. On hoče, da so ji lojalni, in v tem je v pravem. Ako hočejo progresivci biti res progresivni, tedaj nimajo v republikanski stranki ničesar iskati.

Stara garda je s situacijo popolnoma zadovoljna. Kjerkoli so kake volitve (z izjemo Wisconsin, kjer imajo lafollettovci še vedno vodilno mesto), zmagajo konservativni elementi, pa najsibo na republikanski ali na demokratski listi. Radikalno delavko gibanje je razorano, in v politiki pride danes komaj v poštev. Unije so slabe po številu članov in moralno, ker so brez idealizma. Ali plutokracija se boji, da se bodo vetrovi obrnili, in kakor hitro ji bodo vremenski preroki to naznanili, se bo pripravila na progone.

Kakor Longworthu, tako je tudi ostalim reakcionarjem prijetno govoriti o superiornosti domačinov (ki so seveda stoođstotni Amerikanci) in o zaostalnosti tujerodcev, ki se v svoji duševni onemoglosti oprijemajo radikalizma. Domačinom to laskanje prija in reakcija je zadovoljna, ker se ji igra ščuvanja izplača. Ampak tudi v tem se stvari lahko zaobrnejo.

V ožjih krogih vladajoče kaste imajo izdelane načrte, po katerih bodo postopali, kadar se ponudi prilika izvajati Longworthove grožnje. Prvi udarec bo naperjen proti neangleškemu časopisju. Drugi proti delavskim organizacijam tujerodcev. Tretji proti delavskemu gibanju v splošnem. Agentje provokatorji skrbje za pretveze.

V zadnjih petih letih je bilo deportiranih precej "rdečkarjev". Delili so revolucionarne letake, katere so jim oskrbeli agentje provokatorji, kajti komunistična in pozneje Workers' Party je na sodiščih trdila, da je podpis stranke na teh letakih podtaknjen. Ona torej ni hotela nositi za vsebino takih letakov nobene odgovornosti. Ali oblasti so "krivce" vseno deportirale, nekaj so jih držale pa po več mesecev in tudi nad leto dni v ječi. Odgovornim "krivcem" se ni ničesar zgodilo.

Kadar imate opravka z nepoznanimi "revolucionarji", ki govore o "krvavi" revoluciji, ki trdijo da je revolucija na pragu, ki hujskajo delavstvo in mu jemljejo vero v konstruktiven pokret, tedaj naj se razumen delavec vselej vpraša, da-li ima pred seboj resničnega revolucionarja, ali pa samo izvežbanega agenta provokatorja v službi te ali one kapitalistične agenture. Kajti ako se dajo delavci takim agentom zavesti, bodo trpeli oni posledice, agent provokator pa bo kje na drugem koncu dežele govoril drugi skupini enako navdušeno za "krvavo revolucijo".

Kapitalistična Amerika ni danes v nobeni nevarnosti pred revolucijo. Če bi jo dan za dnem propagiralo pet tisoč govornikov, bi jo vseeno ne bilo. To je jasno tudi tistim, ki jo propagirajo. Ali kapitalistični Ameriki je nevaren pokret, *katerega delovanje sloni na zakonih ekonomskega razvoja*. To je socialistični pokret. In četudi je danes socialistična stranka po številu članov šibka, je razširila svoje nauke med široke ljudske množice tako zelo, da povzroča plutokraciji strah. Res, da te mase niso pri nas; ali love se okoli progresivizma, da bi izgledale bolj ameriške—"ameriško radikalne". Ker smo jih privedli do spoznanja, da sta obe kapitalistični stranki enaki, da sta obe korumpirani, da zastopati ene in iste interese, bodo te množice morale priti do nadaljnjih spoznanj: izprevideti bodo morale, da v ameriški politiki ni mesta za takozvano tretjo stranko, ki bi ne bila kapitalistična pa tudi socialistična ne, ampak samo "progresivna". Taktika socialistične stranke je v preteklih par letih za te množice in njene voditelje pospešila pot spoznanja, ki jih mora privedi v socialistično gibanje. Kajti na razpolago imajo samo dva izhoda: ali s socialisti za socializem, ali pa s kapitalističnimi strankami za kapitalistično uredbo.

Cankarjeva dela v drugih jezikih.

Precej del slovenskega pisatelja pokojnega Ivana Cankarja je prevedenih na druge jezike: v nemškega, italijanskega, češkega, srbo-hrvatskega in nekaj tudi v nekatere druge.

Nedavno je Josip Jeras prevel Cankarjevega "Hlapca Jerneja in njegovo pravico" na francoski jezik. V italijanskem prevodu je to slovito delo izšlo že prej, in kritiki v italijanskih listih so se o njemu, kakor o prevodu zelo pohvalno izrazili.

Čitajte poleg "Proletarca" tudi druge socialistične liste; ako obvladate angleščino, se naročite na "New Leader", 7, East 15th St., New York, ki je najboljši angleški socialistični list v Ameriki.

Newyorške volitve.

Dne 3. novembra so se vršile v mnogih mestih občinske volitve, in v par državah so imeli tudi governerske volitve. Največ pozornosti je bilo obrnjeno na New York, kjer so se do primarnih volitev borile za kontrolo tri korumpirane politične mašine — Tammany, ki predstavlja vodilo skupino v demokratični stranki države New York, Hearstova, ki je agitirala za sedanjega župana demokrata Hylana, in republikanska, katere županski kandidat je bil tovarnar Waterman. Zmagala je Tammany pri primarnih in končnih volitvah. Njen županski kandidat Walker je bil izvoljen z večino 400,000 glasov.

Oddanih je bilo 300,000 glasov manj kakor pri predsedniških volitvah prošlo leto. Vsi unijski voditelji stare šole so "indorsirali" Walkerja, kakor jim je narokovala njihova "nestrankarska" vest, dasiravno Walker ni "delavski prijatelj".

Socialistični kandidat za župana Norman Thomas je dobil par manj kot 40,000 glasov. Socialistični kandidat za predsednika newyorškega mestnega sveta jih je dobil blizu 42,000. Komunistični kandidat v isti urad jih je dobil nekaj nad 3,000 in eselpistični 1,947.

Socialistični glasovi so narasli procentualno po številu oddanih glasov, toda nazadovali od števila glasov, ki so ga dobili meseca novembra prošlo leto. V par volilnih okrajih je bilo že dokazano, da so štetni klerki pozabili šteti vse socialistične glasove za socialistične, ampak ta pozabljivost je v New Yorku notorična pri vsakih volitvah.

Tisoče delavcev se ni hotelo potruditi iti na volišče, češ, kandidat korumpirane Tammany mašine bo gotovo zmagal, torej čemu glasovati proti?

Najžalostnejšo vlogo so igrali v tej kampanji "komunisti", ki so potrošili v nji glavni del svoje energije proti socialistom, in rezultat je, da so dobili 3,496 glasov. Od prošlih predsedniških volitev niso z glasovi napredovali, pač pa nazadovali. V New Yorku so se sedaj drugič vrgli v volilno kampanjo z vso svojo močjo, in obakrat so prišli iz borbe kot neznamna politična strujica, samo malo jačja kot je S. L. P.

"New Leader" piše, da socialisti niso pričakovali več kot to, da obdrže svoje staro število glasov, kajti okolščine v tej volilni kampanji so bile za socialiste skrajno neugodne. Kapitalističnemu časopisju se je posrečilo obrniti pozornost mase volilcev popolnoma na borbo med kapitalističnimi kandidati. Unije, katere so v rokah konservativcev, so bile na strani demokratske stranke, progresivne unije pa so se držale radi notranjega boja, ki so ga zanesli v nje komunisti, ob strani. S tem je bila nevarnost močne delavske fronte proti kapitalistični odstranjenosti na veliko veselje korumpiranih demokratskih in republikanskih politikov. To je torej edini uspeh, ki ga je doseglo par tisoč newyorških komunistov v kampanji za županske volitve.

Socialistična stranka v New Yorku se je takoj lotila dela, da razširi svoje časopisje, kajti brez tega je količjak uspešna kampanja nemogoča. Tiste progresivne unije, ki iz taktičnih vzrokov niso direktno sodelovale s socialistično stranko v tej kampanji, so hotele s to potezo dokazati pogubnost politike, kakršno vodi Workers' Party, članstvo bo pa sodilo. In jasno je že sedaj, da bo sodilo v prilog socialistične stranke, ker je ponovno dokazala, da je edina delavska stranka ki je sposobna boriti se proti kapitalizmu in za enotno nastopanje delavskega razreda.

Heidelberški kongres nemških socialistov.

Socialisti iz vseh krajev sveta so gledali vedno s posebno pozornostjo na razvoj socialističnega gibanja v Nemčiji. Tam so se ustanovile prve strogo sklenjene in disciplinirane delavske razredne organizacije, na kongresu v Erfurtu se je sprejel prvi strankini program. Naravno, da nas dejanje in nehanje nemške socialne demokracije še bolj interesira danes, ko je to gibanje poklicano, da reši Nemčijo in ves svet pred reakcijo in pred nevarnostjo novih, usodepolnih vojnih zapletljajev.

Priznati moramo, da je nemška socialno-demokratska stranka uspešno prebila vojno in povojno krizo. Organizacijsko je še vedno strogo disciplinirana, miselno dokaj složna. Njen zadnji kongres v Heidelbergu je zgovorno pričal, da sloni ta ogromna delavska politična organizacija na trdnem, težko razrušljivem temelju — in kar je glavno, da stopa v fazo novega, še krepkejšega delovanja.

Na heidelberškem kongresu se je obravnavalo tudi vprašanje strankinega programa. Načrt novega strankinega programa, kakor je bil sprejet na tem kongresu, pojasnjuje še najbolj točno sedanjo razvojno dobo nemške bratske stranke — še več: vsega socialno-demokratskega gibanja na svetu. Ta načrt kaže, da se nemška socialna demokracija vrača k prvotnemu, predvojnemu zdravemu socialističnemu duhu, da vidi pred seboj še vedno končne revolucionarne cilje socializma, kaže pa tudi, da ne more še podati zadostnega odgovora na nekatera za današnje stanje delavskega pokreta izredno važna vprašanja. Točna je nedvomno analiza dosedanjega kapitalističnega razvoja: program ugotavlja v preglednih potezah, kako se strašna moč kapitalizma koncentrira bolj in bolj v rokah vedno manjšega števila denarnih mogočnjakov; kako se širše in širše proletarizirajo številne mase delavcev, obrtnikov, nameščenecv in kmetov: kako naraščajo in se postrujejo različne gospodarske krize in konkurenčna nasprotstva; kako rastejo vsled tega vojne opasnosti — in kako je potrebno, da se strnejo vse delavske sile v mogočno mednarodno razredno fronto, da se porazi vsemogočni kapitalizem. Program navaja tudi bližnje socialistične zahteve v pogledu ustave, samouprave, šolstva, sodstva, socialne, občinske, gospodarske, finančne ter mednarodne politike. In vendar: pri vsej svoji popolnosti manjka še vedno temu programu nekaj za današnje razmere skoro poglavitnega.

Ne najdemo namreč odgovora na vprašanja, ki so nam jih vsilili povojni dogodki. Nebroj ponesrečenih političnih revolucij in državnih eksperimentov priča, da ni mogoče preiti takoj in popolnoma iz kapitalističnega v socialistično gospodarstvo, čeprav preide vsa politična in državna moč v roke proletariata. V tem programu bi morali zato že čitati, kako si socialisti praktično predstavljamo prehod iz privatno-kapitalističnega v skupno gospodarstvo. Povedati bi morali tudi, kako si socialisti predstavljamo prevzemanje oblasti od strani proletariata tam, kjer bi se to prevzemanje izvršilo revolucionarnim potom? Ali ni v tem slučaju krajša ali daljša doba te ali one vrste diktature proletariata neizbežna? Povedati bi morali nadalje, kako si zamišljamo rešitev kmetijskega vprašanja v gospodarskem in političnem pogledu, kajti izkustva so po-

kazala, da je socialistično gospodarstvo neuresničljivo, če se mu upira kmetijsko ljudstvo.

Opravičeno konstatira dunajska "Arbeiter Zeitung", da bi morala omenjena vprašanja tvoriti v današnjem času pravzaprav "najbistvenejši del strankinega programa."

Treba pa je to razumeti. Nemška socialna demokracija je mogla komaj v zadnjem letu, po delni konsolidaciji gospodarskih in valutnih prilik v državi, pogledati nekoliko mirnejše na stanje stvari doma in drugod. Dejstvo pa, da je hotela že v heidelberškem programu poudarjati najvišja in najčistejša načela socializma, je še vse večjega pomena kot same pomanjkljivosti v programu, ker je s tem izpričala svojo zvestobo do razrednega revolucionarnega socializma. To je glavno. Nemška socialna demokracija je ostala zvesta na celom erfurtskega programa.

Heidelberški kongres je torej pokazal, da živi prvotni duh marksizma in erfurtskega programa globoko v duši nemškega proletariata. Zmede zadnjih let ga niso mogle izbrisati. To je duh največje delavske stranke v Nemčiji in socialističnih strank vobče: duh razredne borbe in končnih socialističnih ciljev. Kakor so se po erfurtskem kongresu združile tedanje razcepljene delavske vrste, tako upamo, da bodo sklepi heidelberškega kongresa blagodejno uplivali v smeri zopetne strnitve vseh delavskih strank.

Gh. v "Socialistu", Ljubljana.

McDonaldov kontrast.

"Kapitalizem", je dejal MacDonald skupini rotarijancev v Liverpoolu, "organizira človeška bitja za materialistične in ekonomske namene; socializem obratno organizira ekonomska in materialna sredstva za namene, ki služijo človeštvu. In v tem je vsa razlika."

Govoril je tako prepričevalno, da so mu ploskali. Britski rotarijanci se ne boje poslušati človeka kakor je MacDonald, četudi je med vojno nasprotoval vojni in bil radi tega blaten in vsepovsod napadan. Enaka skupina trgoveškega sveta v Ameriki pa se boji poslušati celo Arthur Hendersona, dasi je podpiral vojno.

To dokazuje, da so angleški kapitalisti razumenjši kakor ameriški, kakor so angleški delavci od ameriških daleč naprej. Angleški kapitalisti hočejo vedeti kaj socializem hoče. Z njihovega sebičnega stališča je dobro, da poznajo namene svojih nasprotnikov. Mnogi ameriški kapitalisti so tako ozkotirni, da niti ne vedo kaj bi jim koristilo v borbi proti elementu, ki streže po življenju njihovega ekonomskemu sistemu.

MacDonald je bil jasen v svojih besedah. Kapitalizem je brezsrčen in brutalen. Ozira se edino na materialne koristi, o človeških bitjih niti ne misli. Pred seboj vidi samo profit. Socializem vidi pred seboj le človeške pravice, katere postavlja nad privatno lastnino. Kapitalizem hoče, da ljudje služijo privatni lastnini. Socializem hoče, da bogastva služijo človeštvu. Vera kapitalizma je, da je človek na svetu zato da služi privatni svojini. Načelo socializma je, da so bogastva zato da služijo človeku.—(Po *Milwaukee Leader*.)

Nekateri modrijani se boje, da bodo ženske izgubile svoj čar, če se bodo udeleževale volitev. Vendar pa ne more nihče dokazati, v kakšni zvezi je volilna pravica s kosmetiko.

“Glas Naroda”, “Radnik”, “Am. Slovenec” & Co.

(Not Incorporated)

Večina jugoslovanskega časopisja v Ameriki se krega z resnico in jo sovraži. Pravzaprav niti to ne, ker jim je resnica toliko kakor sitna muha. Čimbolj jim brenči pred ušesi, bolj jo odganjajo. Kakor izgube degeneriranci čut poštenja in samoponosa, tako ga izgubi degenerirano časopisje.

Hrvatskemu “Radniku” je resnica “buržvazni predsodek”, namreč tista resnica, ki ne služi njegovemu namenu. Jezuitsko pravilo je: “*Namen posvečuje sredstva.*” Ako je moj namen služiti kapitalizmu, mi je po tem načelu vsako sredstvo blagoslovljeno, ako ga rabim v interesu namena.

“Radnikova” misija je borba proti socialističnemu pokretu. V tej borbi mu je vsako sredstvo dobrodošlo, samo ako služi njegovemu namenu. Kaj bi torej s poštenostjo in resnico!

Prošli mesec se je vršila v Evelethu v Minnesoti nekakšna konferenca, katere namen je bil ustanoviti organizacijo minnesotskih Slovencev, oziroma Jugoslovancev. “Proletarec” je edini jugoslovanski list, ki je o tem zboru in o pripravah za zbor prinesel točna poročila. Nikjer ni bilo rečeno, da bo konferenca v Evelethu socialistična konferenca, ali da jo sklicujejo socialisti, pač pa, da jo sklicujejo ljudje, ki našemu pokretu niso naklonjeni, nekateri izmed njih pa so mu odprto sovražni.

“Radniku”, ki ima v minnesotskih naselbinah precej cirkulacije, je bilo to jasno. Kljub temu je v svoji izdaji z dne 5. novembra priobčil dopis, v katerem pravi, da so evelethsko konferenco sklicali in vodili socialisti, ki so se zvezali s fašisti. Dopis je bedast ko noč, ali napisan je za nepoučene ljudi, med katerimi ima namen obsovražiti pošten pokret poštenega delavstva, katero se združuje pod zastavo mednarodnega socializma.

Dopis v “Radniku” se prične takole:

“SOCIJALISTIČKO”-FAŠISTIČKI SAVEZ.

“Dne 25. oktobra tega leta se je vršila na Evelethu, Minn., jugoslovanska fašistična konferenca, katero so sklicali in priredili jugoslovanski socialisti in ostala jugoslovanska purgarija, biznis-inteligenca . . .”

Tak je uvod. Potem se v tem smislu nadaljuje skozi vso kolono. Uredniki, če zaslužijo to ime, kakor dopisnik, se popolnoma zavedajo svojega umazanega dela. Ali, “*namen posvečuje sredstva.*” To svoje jezuitsko pravilo so posebno dobro pokazali tudi na konvenciji SNPJ. in v svojih poročilih po konvenciji. Ker pa vsi ljudje niso nevedni, lažnjivi preroki med njimi nimajo trajne sreče, kajti nepoštena sredstva jim izpodkopavajo tla in lezejo bolj in bolj navzdol.

Med te vrste liste spada že od svojega početka tudi newyorški “Glas Naroda”. Da se ohrani na površju in si podaljša življenje, se je to bankirsko glasilo zateklo k “radikalnim” člankom. Jasno je, da “Glas Naroda” ni niti liberalen list, kaj šele radikalen. Še nikdar ni bil drugega kakor zavajalen list. Agitiral je za največje reakcionarce in korumpirance v republikanski stranki in za druge politike nepoštenih namerov. V stvarkah delavstva je igral tako kakor so hotele kompanije. Ko pa so slovenski socialisti takim šarlatanskim listom med delavstvom omajali tla, ko je pričel “Glas Naroda” vidno pešati na številu naročnikov, so si bankirski lakaji zmislili: Tako ne bo šlo. Bodimo naprodaj kapitalističnim interesom kakor smo bili dozdej. Ali list mora biti tako urejevan, da bodo čitatelji mislili kako smo “radikalni”! Mogoče se bo dalo s tem tudi kaj zaslužiti, posebno če bomo pisali v takem “radikalnem” duhu, da bomo diskreditirali med delavskim ljudstvom pravi, kapitalizmu nevarni radikalizem. Nekaj čitateljev bo sicer spoznalo naš trik, ali masa čitateljev je nevedna in ta se nas bo držala.

“Glas Naroda” večkrat priobči kak “radikalen” članek, ki ga dobi iz enega ali drugega propagandističnega vira. Ker je list brez vsakega smotra, neodgovoren in brez načel, se mu vedno dogaja, da pobija samega sebe. Kar zagovarja v enem radikalnem (?) članku, ki je bil priobčen, recimo pred tednom dni, bo pobijal v drugem “radikalnem” članku teden pozneje.

V izdaji z dne 3. novembra je priobčil sledeči skoz in skoz demagogičen “članek”, toda vira, iz katerega ga je povzel, ni navedel. Glasi se:

MACDONALD NA POTOVANJU.

Ramsay MacDonald, prvi angleški delavski ministrski predsednik preživlja svoj čas, prost vseh uradnih skrbi in bremen, v železniškem vozu. Sedaj se mudi v Združenih državah, sedaj v Canadi. Enkrat čujemo o njem iz Madžarske, drugič pa iz Berlina. Vsepovsod je ta neumorno zaposleni gospod — le v Angliji ne.

Ni pa mogoče trditi, da je Ramsay MacDonald nezaposlen, da vprizorja svoja potovanja le v zabavo in da ne uporablja v dobre svrhe prosti čas, ki mu je ostal.

Iz Budimpešte smo čuli ob času njegovega tamonjnega obiska, da je odšel tjakaj, da informira Horthy-ja, madžarskega krvnega psa, o resnični naravi madžarskih strankarskih prijateljev. MacDonald je takrat kot razvidno iz kabelskih sporočil, vprizoril potovanje v lepo madžarsko glavno mesto v namenu, da opozori samodržca vseh Madžarov na to, da obta socijalno-demokratična stranka iz dobrih in zanesljivih državljanov, ki niso nikdar hoteli imeti kaj opravka z Rakosijem in drugimi komunisti in tudi ne bodo hoteli imeti nikdar nobenega opravka. Vsled tega ne sme on, admiral ter kronski predtedent storiti napake, da bi vrgel dobre socijalne demokrate v isto skledo in isto ječo kot hudobne komuniste. Po zadovoljivem izvedenju svoje misije, se je Ramsay MacDonald zopet podal na pot, zadovoljen s svojimi uspehi.

Včeraj pa smo čuli — zopet iz kabelskih poročil v meščanskem časopisju, ki je v takih slučajih izvanredno simpatično razpoloženo ter vsled tega tudi zanesljivo, da je prejšnji ministrski predsednik nenadoma obiskal nemško glavno mesto ter se pomudil le toliko časa, da je zavžil pri gospodu Stresemannu, nemškem ministru za zunanje zadeve, skromno kosilce. Tekom tega obeda je objavil Ramsay MacDonald, kot da je še vedno ministrski predsednik ter obenem tudi minister za zunanje zadeve — "prijateljsko a izrecno svarilo."

Nemčija ne sme računati na nikake simpatije v Angliji, je rekel angleški gost, če pusti, da se bodo izjavili dogovori, sklenjeni v Locarno, vsled odpora nemških nacionalcev ter komunistov. Popolnoma brez ozira na to, da ne more biti v takem slučaju nobenega govora o splošni razoroženju. Nekoliko pozneje tekom istega dne je izdal voditelj oficijelne angleške vladne opozicije iz angleškega poslanstva nadaljno svarilo, v katerem je dal zopet in še bolj odločno, izraza svojemu prepričanju, da morajo biti v Locarno sklenjene pogodbe uveljavljene, če se hoče, da zavladata v izmučeni Evropi mir in red, če se hoče, da se procvita gospodarsko blagostanje in da se uveljavi politično enakopravnost. S pogodbami v Locarno stoji in nade Evropa in njena bodočnost — če hočemo verjeti besedam MacDonalda.

To pa je seveda neumnost. Še več kot to. To je ustvarjanje razpoloženja v interesu zmagovitih držav, vprizorjeno in izvedeno od voditelja angleške delav. stranke. Ramsay MacDonald, voditelj politične stranke angleškega delavskega razreda, zastopa v tem slučaju zavestno interese finančnega kapitala velesil ter škoduje s tem prav tako zavestno interesom svetovnega delavstva.

S tem, da sili Nemčijo k sprejemu dogovorov, sklenjenih v Locarno, podpira organiziranje imperijalistične enotne fronte proti Rusiji ter slabi s tem falango dela, ki ima v sovjetski Rusiji svojo resnično moč in obenem tudi oporo.

Če se govori danes o tem, da so socialno-demokratske stranke pomočnice kapitalizma, se nima pri tem v mislih davno pozabljenih zločinov iz let pred vojno ali tekom prvih let po vojni. V mislih se ima dogodke kot je sedanje trgovsko potovanje Ramsay MacDonalda, kajti ti dogodki ne morejo imeti nobenega drugega namena kot nuditi kapitalizmu zaščito pred napredujočimi delavskimi armadami po celem svetu.

Seveda pa tudi ni izključeno, da je ravnal MacDonald v dobri veri in da ni imel nobenih takih namenov, ko se je podal na potovanje na kontinent. Kot je rekel sam, je obiskal kontinent v neoficijelni lastnosti, da se podrobneje seznanj z narodi ter prouči njih razmere. Povsem umevno je, da je prišel pri tem v stik z merodajnimi politikami in da je vsled tega tudi razpravljaj o politiki.

Ako "Glas Naroda" ni dobil nagrade od kapitalistov za priobčitev tega "članka", jim lahko brez vse skrbi predloži račun. Kajti te vrste "radikalizem" so bili biroji kapitalistične propagande pripravljene vedno plačati.

"Glas Naroda" ni komunistično glasilo. Osobje ki je vposlano pri listu, kakor tudi lastniki lista, sovražijo komuniste kakor sovražijo socialiste. Ali ker vedo, da se socialistično gibanje kljub velikim krizam v Evropi in ostalih krajih sveta dviga in jača, ker vedo, da bo to gibanje dobilo prej ali slej zamah tudi v tej deželi, je njihova naloga, da ga oblatijo, če hočejo ostali lojalni kapitalizmu. In ker je danes v modi, da se provokatorji odevajo s komunistično krinko, kadar sčujejo ljudstvo proti socializmu in njegovim vodilnim propagatorjem, tako se je

te krinke poslužil tudi prostituirani "Glas Naroda", kateri se je leta in leta prodajal interesom Wall Streeta in agitiral ter slavil njegove kandidate. Ramsay MacDonald ni bil v Združenih državah, kakor trdi "Glas Naroda", ni se "laskal" Hortyu, ni koval naklepov za izoliranje sovjetske Rusije, pač pa povsod zagovarja stališče, da je treba Rusiji v mednarodnem svetu, bilo v diplomaciji, Ligi narodov ali kjerkoli, dati mesto, ki ji pripada. Ko hitro je prišla njegova stranka na vlado, je bil eden prvih njenih činov, da je priznala sovjetsko Rusijo in stopila z njo v pogajanja. Taki članki, kakor je tu priobčeni iz "Glasa Naroda", imajo prozoren namen: Vzeti delavski masi zaupanje v pokret, ki je svetovnemu kapitalizmu v resnici nevaren.

Enaka kakor ta dva lista sta tudi "Amerikanski Slovenec" in "Delavska Slovenija".

Laž, obrekovanje, potvarjanje dejstev, provokacije, natolcevanje — to so sredstva, ki se jih poslužujejo v svojem umazanem boju.

Vzgojevalno delo naših podpornih organizacij.

F. Z.

Vse slovenske podporne organizacije, svobodomselne, "nevtralne" in katoliške, imajo v svojih pravilih točko ali točke, s katerimi naglašajo, da je njihov namen ne le podpirati ampak tudi izobraževati svoje članke, bodisi v tem ali onem smislu.

Njihovo izobraževalno delo pa je v glavnem le na papirju. Glasila ter organizacij so skoro edino njihovo izobraževalno sredstvo, v kolikor sploh zaslužijo to ime. Če ni sistematičnega izobraževalnega dela v splošnem, ga tudi v glasilih ne more biti, posebno še ne, če imajo uredniki edino skrb kako v naglici napolniti list od tedna do tedna in od dneva do dneva z gradivom. Treba je hiteti in pri tem se ne pazi vselej da-li je gradivo kaj vredno ali ne — glavno je, da napolni nenasitne kolone.

Učnih tečajev za svoje članstvo društva naših jednot nimajo. Predavanja so silno redka, pa še za tista kolikor jih je ni opaziti širšega zanimanja. Veliko krivde za to duševno mrtvilo leži na vodstvih, ki pa na vprašanja odgovarjajo, da nimajo moči ničesar večjega podvzeti v izobraževalnem smislu, razun tega pa imajo drugega dela in odgovornosti čez glavo. Tako se dogaja, da pripovedujemo o velevažnosti prosvetnega dela in o uspehih tega dela le na slavnostih in drugih priredbah društev, ki imajo navadno značaj plesnih veselje in prav malo drugega.

Če hočemo biti v skladu z resnico, si moramo priznati, da imajo ameriški Jugoslovani prav malo takega s čemur bi se mogli ponašati. Splošna izobrazba je nizka in le redki so ki bi se resno trudili, da bi jo dvignili. Tisti ki imajo voljo, se morajo boriti z gmotnimi potežkočami, kajti šol, učiteljev in učnih pripomočkov ni, kjer ni gmotnih sredstev.

Klubi JSZ. so sedaj skoro edine organizacije, ki prirejajo tu in tam tudi znanstvena in druga preda-

vavanja. V večji meri se goji dramatika, toda dobro izvajanih predstav je na naših odrih zelo malo. Šole v pravem pomenu besede pa nimamo nobene, razun ene, ki se je pred kratkem ustanovila v Clevelandu. To pomankanje znanja je posebno očitno na tistih prireditvah v slovenskih naselbinah, ki bi imele biti malo več kot navadne veselice. In nič manj očitno ni na konvencijah bodisi katerekoli jugoslovanske podporne organizacije.

Pri čitanju naš svet ni izbirčen. Njegova "delikatosa" so novice, za drugo mu ni. Leposlovni listi imajo med nami malo prijateljev. Listi ki imajo v glavnem vzgojevalno tendenco, so "neprijubljeni". Bolj pa ugaja ljudem "špetiranje". Stvarne polemike smatrajo za "napadanje", prave napade in krajo osebne časti pa za "razkrinkavanje".

In vendar bi bilo drugače kot je. Pisal sem že, da je za povzdigo izobrazbe našega ljudstva potrebno, da se dvigne intelektualni nivo predvsem na vodstvih raznih organizacij. Vodilni faktorji bi lahko mnogo storili na polju prosvetnega dela. Le z njihovo pomočjo bo mogoče med širše mase vcepiti pojem o dobrem in slabem čitvu, o znanju in neznanju. Dokler pa bodo vodstva v tem oziru brezbrizna, ni pričakovati večjega napredka.

Meseca sept. se je vršila v Waukeganu osma redna konvencija SNPJ. Slovenska narodna podpora jednota stoji izmed slovenskih podpornih organizacij v ospredju prosvetnega dela. Ali njene aktivnosti na tem polju so vendarle majhne, ako vzamemo za primeru podporno organizacijo Workmen's Circle, ki zastopa v socialnih problemih enake nazore kakor SNPJ. Ta konvencija se je veliko več ukvarjala z malenkostmi kakor pa z vprašanjem prosvetnega dela. Anton Garden iz Bridgeporta, Ohio, ji je poslal resolucijo s katero je predlagal ustanovitev prosvetnega oddelka. O nji se je dvakrat glasovalo in obakrat je bila poražena. Resolucija, kakršno je poslal A. Garden in jo predložil konvenciji odbor za naprave in ustanove, se glasi:

"Ker so socialne težnje S. N. P. J. enake težnjam razrednega delavstva, katero stremi po izboljšanju življenjskega, moralnega in intelektualnega stanja večine in končne dosege višje človeške družbe, v kateri bodo proizvajalna in razdajalna sredstva last celokupnega ljudstva in upravljena po ročnem in duševnem delavstvu v splošen dobrobit človeštva, in ne last posredincev v njih lastno korist, kot se to godi v sedanji kapitalistični družbi; in

Ker je za realiziranje teh človeških stremljenj potrebno, poleg gojenja in spopolnjevanja delavskih strokovnih, političnih, gospodarskih in prosvetnih organizacij, tudi gojenje in posedovanje čim višjega in širšega socialnega znanja po delavstvu; in

Ker ima S. N. P. J. že od svoje ustanove namen v tem smislu vršiti delavsko vzgojo med svojim članstvom, sklone osma redna konvencija sledeče:

1) Za večjo pospešitev vzgojevalnega dela med svojim članstvom uvidi osma redna konvencija S. N. P. J. potrebo po ustanovitvi vzgojevalnega departmenta, pod kojega področje aktivnosti spadajo sledeče funkcije, ali funkcije, ki jih od časa do časa določi glavni odbor v smislu te resolucije:

a) Ustanavljanje delavskih šol po naselbinah z namenom dati ukaženemu članstvu priliko za dosego boljšega socialnega znanja o socialnih in delavskih problemih;

b) Prirejanje podučnih in koristnih predavanj po naselbinah;

c) Pri ustanavljanju delavskih šol in prirejanju predavanj se priporoča posvetiti posebno pozornost mladini z namenom, da se jo uči samostojnega mišljenja, ter da se jo skuša pridobiti za težnje organiziranega delavstva.

2) Vodstvo vzgojevalnega departmenta je v rokah ravnatelja vzgoje, kateri vodi in po možnosti vrši zgoraj omenjene funkcije, ali funkcije, ki jih določi glavni odbor v zvezi z vzgojevalnim delom.

3) Ravnatelj vzgojevalnega departmenta nastavi in odstavi glavni odbor, katerega član postane ta oseba avtomatično .. nastopitvijo službe, ter ravno tako preneha biti član istega z odstopitvijo ali z odstranjenjem iz službe.

4) Kvalifikacije ravnatelja vzgoje, kakor tudi plačo in čas službene dobe, določi gl. odbor.

5) V svrhu vzdržavanja in funkcioniranja vzgojevalnega departmenta se ustanovi poseben sklad, takozvani vzgojevalni sklad, v katerega prispeva vsak član ali članica odraslega oddelka en cent na mesec".

Če jo pazno preštudiramo, vidimo, da bi jo bilo treba tu pa tam malo spremeniti. Ali v svojem jedru je zdrava. Asesment v vzgojevalni fond, če bi bila resolucija sprejeta, bi prinesel na podlagi sedanjega števila članov SNPJ. okrog \$370 mesečno. S tem denarjem se ne bi moglo mnogo podvzeti, a boljše nekaj ko nič. Če se bi to svotico porabilo za aranžiranje predavanj in se dobilo dobrega predavatelja ali predavateljice, bi se članstvu in s tem organizaciji v celoti stotero poplačala. Ko bi članstvo uvidelo dobre strani te ustanove, bi jo moralno in gmotno podprlo. Predavanja in učni tečajji bi se razširili na več centrumov, v katerih se nahaja večje število društev SNPJ. Predavateljem bi oskrbeli aparate in slike, ki so publiki za razumevanje predavanj v veliko pomoč. Zanimanje za prosvetno delo bi raslo, ako bi bilo pravilno začeto in če bi ga vodili učitelji ki so sposobni učiti.

Resolucija omenja tudi mladino. Workmen's Circle mnogo stori za svojo mladino. Ne prepušča jo samo domu, šolam in ulici, ampak jo uči v smislu svojih načel in jo vsposoblja za življenjski boj na strani delavskega razreda.

Preveč zanemarjamo tudi naše ženstvo. V tem pogledu bi bilo treba radikalne izpremembe. Ženstvo smo pustili v vzgojevalnem oziru skoro popolnoma v nemar, dasi se zanima za shode, čitanje, predavanja in organizacije skoro v enakem obsegu kakor moški. Zanimalo pa bi se celo bolj, ako bi mu dali prilžnost.

Če hočemo ustvariti voljo za prosvetno delo, moramo o njem razpravljati. Omenjena resolucija je bila poražena, ker večina o nji in njenih namenih ni bila poučena. Nekateri so glasovali proti ker so se bali novega finančnega bremena. Drugi, ker so sumili, da ima "tajne" namene. Tretji iz nazadnjaštva in četrti iz sovraštva do prosvetnega dela in iz sovraštva do "socialistov". Tako je bila stvar pokopana še predno se je rodila. Prosvetno delo med nami se bo nadaljevalo — ali vegetiralo bo pač tako kakor v naših razmerah more. Kajti močnejšega zamaha ne more dobiti dotlej, dokler ga ne bodo podprla vodstva in članstvo naprednih podpornih in drugih organizacij.

Horty bi smel priti.

Očitno je, da državni department v Washingtonu ne sestavljajo osebe, ki bi bile sposobne učiti se iz iskušenj. Odklonil je vizum ogrski grofici Karolyi, ki je želela priti v to deželo obiskati prijatelje. Ta grofica ni navadna, breznačelna in brezpomembna članica plemstva. Kajti če bi bila, bi se državni department prav nič ne pomišljal, pač pa ji z največjo uslužnostjo dovolil vstop. — (Milwaukee Leader.)

MAKSIM GORKI:

HUDIČEVI SPREHODI.

(Nadaljevanje.)

Vse to se je vršilo v noči na predvečer svetih treh kraljev. Zunaj je bilo kopno vreme, mlečnobela, gosta megla je polnila ulice ter odmikala hiše od hiš, vse rastirajoča — dobro in slabo. Krog svetilk so se tvorili motni krogi prosojne luči, ki so stale tam brez žarkov in brez giba, ne da bi razsvetljevale zemljo. Motna in zatohla toplota je povzročevala tesnobo in raznolika otožna razpoloženja v človeškem srcu. Kakor pošasti so se posamezniki prikazovali in so izginjevali v tej turobnosti. Vse glasove je bilo čuti pridušeno, celo zvoki zvonov niso mogli predreti debelega vzduha kakor navadno, odmevali so šibko in odmev se je hitro poizgubil v megli, ne da bi izvrševal svojega običajnega svečanostnega vtisa.

“Oj turobnost, moja Vila Egerija! Kako vesel sem, da mi osvežujoča mrzlota tvojega objema zopet oživlja trdno dušo! Kakor napaja hudourni oblak v poletni vročini s svojo dobrodejno mokroto to ubogo po cvetkah in cvetju koprnečo zemljo, tako oživljaš in okrepčaš tudi ti, oj turobnost, moje samotno srce. Iz svežosti tvojega diha zcvetajo v moji duši cvetice sovrastva proti človeku, ki nima niti duhovitosti, niti volje, ki je ponižno pokoren suženj življenja.”

Tako je govoril hudič. Iz njegovih besed, bo spoznal vsak razumen človek, da je bil ta hudič pravi dekadent in Nietzschejanec — torej ne samo resnično obstoječ temveč tudi skozinskoz modern hudič. Hodil je v megli skozi ulice ter iskal hišo, kjer bi nad vhodnimi vrati ne bil zaznamovan križ s kredo.

“Kako ostudno je postalo na zemlji,” si je mislil, “prav nobenega opraviča nimam več na nji. Niti ene duše ni več, ki bi bila uvaževanja vredna . . . Grozno nenadjarjeni so postali ljudje, do studa so nezanimivi in plitvi . . . Osobito pa sedaj, ko se z novo silo dviga glas med njimi po osebnem samoizpopolnjevanju in za boj proti strastem. Bedaki! Oni, menijo, da imajo strasti, a v njihovih srcih bivajo le še poželenja . . . Torej, tu so vendarle vrata, ki niso zaznamovana s križem proti mojemu obisku. — Noter pojdem! Morda doživim kaj zanimivega.” In hudič se spremeni v snežinko in skozi špranjo sfrči tiho na polico pred oknom.

Ob oknu je stala miza in pri mizi je sedel Ivan Ivanovič Ivanov. Po svoji duševni organizaciji je bil inteligent. Njegov posel je bil stremljenje po nprastveni popolnosti, ki si jo je hotel prisvojiti z razgovori z učenimi znanci in čitanjem dragocenih znanstvenih del. Ker je bil ravno zadnji izmed praznikov, je sedel Ivan Ivanovič ob mizi ter delal obračun svojih doživetij tekom zadnjih štirinajst dni. Ves je bil vase vtopljen. Človek, ki je zaposlen z lastnim opazovanjem, je vedno podoben jurjevki oziroma muhi v medu; zato Ivan Ivanovič ni opazil snežink, ki so frčale skozi špranjo v oknu, niti ne kako se je ena teh spremeni- la v hudička.

Ivan Ivanovič je bil zaprl oči ter se poglobil v sliko, ki jo je nekoč videl v nekem časopisu, in ki se mu je dvigala v spominu. Slika je predstavljala morskorojaško žival, ki je požirala raka, ki ga je držala z lovkami.

“To sem jaz,” si je mislil Ivan, “tudi meni se godi kakor raku . . . in kakor ta nestvor, tako tudi meni izsesava življenje moje soke. Jaz stremim, se upiram,

da bi premagal njegov razkrajajoči vpliv, hočem obvladati svoje strasti . . . ali prime me z grozovitimi lovkami ter me vleče tjakaj, kjer se pene bahanalske orgije, kjer se v človeku vzbuja žival, kjer ugaševa vse čisto . . . Vse moje moči, vse moje mišljenje in stremljenje, vso mojo pamet bi moral žrtvovati svetemu podjetju, da iz sebe ustvarim osebo, v kateri vsi . . . plemeniti vtisi bivanja najdejo . . . pravi odmev. Postati bi moral hraber branitelj svojih pravic, pogaženih pravic svoje osebnosti . . . in mesto tega . . . sem bil že trikrat na maškaraadah . . . bil sem v restavrantu . . . in sem ponižal celo neko žensko!! . . .”

Priznavam, bila je zelo lepa. Ah kako je bila lepa! . . . Vendar pa je žena drugega . . . tuja žena! . . . oj, kako nizkotno je to od moje duše! — Dasi mi ni bila povsem tuja . . . saj je vendar Jegorjeva žena. Jegor pa je moj stari tovariš, moj najboljši prijatelj . . . Da-a! Morda more ta okolnost . . . moja krivdo zmanjšati. Vendar, vseeno! Dobro je vsaj, da svoje pogrške sam spoznam, to me dviga v mojih lastnih očeh. . . To je vsekakor tolažljivo! Ali — oj hudič! Če bi mogel svoje strasti iztrgati iz srca!”

“Poskusite vendar enkrat” še začuje udvoren glas. “Ako vam všeč, morem vam pri tem pripomoči.”

Ivan Ivanovič je umno dvignil glavo, ter se prestrašil — pri pogledu na hudiča se pač vsak prestraši.

“Oprostite . . . nisem niti opazil, kako ste vstopili . . . Če se ne motim—imam . . . čast videti hudiča?”

“To imate, prosim vas tudi, da se pred menoj nikakor ne sramujete,” reče hudič.

“Hm . . . hm . . . odkod vendar ta čast.”

“Oj, čisto naravno . . . prišel sem k vam iz dolgočasja. Danes je pač, kakor veste, predvečer sv. treh kraljev, in ob tej priliki nas hudiče — kakor znano — povsod preganjajo. Zunaj je tako megleno, mokro . . . prav ostudna zima letos! In ker vas poznam kot humanega človeka . . .”

Ivan Ivanovič je bil zbeگان. On ni nikoli resno premišljeval o obstoju hudiča, in čutil se je sedaj pred njim v krivdi.

“Zelo me veseli!” je dejal smejljajoč se v zadregi. “Če vam morda na polici pri oknu ni udobno, prosim, stopite vendar bližje.”

“Oj, nikar ne skrbite! Jaz se privadam tako kakor vi, vsakemu živlenskemu položaju, naj bo še tako neudoben in . . . še tako sramotilen.”

“Hm, hm . . . jako mi je ljubo!” reče Ivan Ivanovič, a pri sebi si misli: Precej surov je, oziroma, preveč — familjaren.

Izrazili ste poprej — tako se mi zdi — željo, očistiti svoje srce; ni li res?”

“Hh . . . hm . . . da . . . Veste, človek je neglede na napredek pameti vendarle še vedno šibek v boju s svojimi strastmi . . . Ali oprostite; če sem prav čul, vi ste vendar ponudili svojo pomoč pri tem . . . podjetju?”

“Da, ponudil sem jo vam in ponavljam: Pripravljen sem radevolje vam izkazati svoje usluge!”

“Ali pa ni to morda proti vašemu poklicu?” se je čudil mož.

“Ah, Ivan Ivanovič,” vzklikne hudič in zamahne z roko. “Verujete li, da mi moj poklic že preseda?”

“Tako?”

“In še kako! — Celo ljudem preseda včasih vedno hudo delati in loti se jih včasih resničen kes . . .”

“V istini, kaj bi bilo, če sprejemem ponujeno mi pomoč? si misli Ivan Ivanovič. Saj je vsemogočen in me lahko v enim mahom napravi popolnega. Oj kako bi se čudili moji znanci! (Dalje prihodnjtč.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

IZ PENNSYLVANIE.

Zdaj ko so nastali bolj hladni večeri se naše ljudstvo tudi bolj zanima za seje, shode in druge sestanke, ki jih prirejajo naše organizacije po zapadni Pennsylvaniji. Pri tem je tudi opaziti, da se delavstvo vedno bolj zanima za svojo politično organizacijo.

Konferenca socialističnih klubov zapadne Pennsylvanije si je nadelala nalogo, da bo v kolikor mogoče kratkem času organizirala socialistične klube po vseh naselbinah svojega delokroga. To je posnemanja vreden načrt, in upati je, da bodo temu vzgledu sledile tudi druge države, v katerih žive naši rojaki.

Po prizadevanju in predpripravah konferenčnega odbora in s sodelovanjem bivših sodrugov v Meadow Landsu, Pa., se je dne 24. oktobra vršila posvetovalna, informativna in organizatorična konferenca, katere rezultat je bil, da se je v Meadow Landsu organiziral klub sestojč iz 14 članov. Tam so že imeli klub, toda skozi dobro znane krize je propadel. Zdaj ko je prišla doba reorganiziranja in razsodnega dela v naši politični organizaciji, so zopet stopili v vrste pravih delavskih bojevnikov.

Upam, da bo klub dobro uspeval, ter pridno pridobival novih moči v svojo sredo. Tam ima klub veliko bodočnost, in sodrugi so zatrjevali, da ne bo več dolgo, ko bo njih klub ena najmočnejših soc. postojank tega okrožja. Jaz želim, da bo to res; in obenem sem prepričan, da se jim bo to posrečilo, ker imajo obširno in plodovito polje za njih agitacijo.

Dne 25. oktobra pa so zastopniki konference obdržavali shod v Bridgevillu, Pa. Imel je nastopiti tudi govornik v angleškem jeziku, kateremu pa se radi boleznim ni bilo mogoče udeležiti. Kljub temu nedostatku pa je bil shod uspešen in povoljen, in udeleženci so bili vsestransko zadovoljni. Shod je trajal nad dve uri. Govorilo se je o pomenu in o potrebi socialistične organizacije, in se je poleg tega apeliralo na rojake v Bridgevillu in okolici, da naj organizirajo postojanko socialistične stranke. To zborovanje je napravilo na navzoče zelo dober vtis, kar znači, da so izvolili, oziroma potrdili prigrisitev začasnega organizatorja, ki bo vpisoval člane in agitiral med rojaki v naselbini, ter bo imena vpisanih prečital na prihodnjem sestanku, ki se vrši v kratkem. Na tem sestanku se bo organiziral soc. klub.

Konferenca soc. klubov je torej započela veliko delo, namreč organizirati soc. klube v vseh naselbinah. Naše simpatičarje po naselbinah kjer še ni klubov prosimo, da nam gredo na roko s tem, da sporoče našemu tajniku sod. *John Jerebu, Box 152, Canonsburg, Pa.*, kdaj bi bilo pripravno aranžirati slične shode ali pa samo sestanke.

Z začetnim delom se mora nadaljevati, dokler ne bo zapadna Pennsylvanija stoodstotno organizirana v J. S. Z.! Čas solidarnega dela je tu, zatorej na delo sodrugi!

Poročevalec.

TIPI, KI JIH ČLOVEK SREČAVA.

CLINTON, IND. — Na mojem potovanju sem imela priliko seznaniti se z različnimi ljudmi različujočih nazorov. Potovalec ima tako priliko dobiti direkten vpogled v ljudska mnenja in ko se vrne, je za marsikakšno skušnjo bogatejši. Osebito me je zanimalo in veselilo, ker sem se med drugimi srečala tudi z nekaterimi jako agilnimi in naprednimi ljudmi; s takimi se da prav živahno razpravljati o svetovnih dogodkih in političnih homatijah, ki prepregajo svet. Ob priliki enega takega politiziranja sem čula tudi opazko, da je povprečno človeško življenje veliko prekratko za misleče ljudi, ker mora vsak radoveden umreti.

Opazka izgleda sicer komična, toda je resnična. Vsakdo, ki se zanima za svetovni metež in za razvoj družbe sploh, za prizadevanje kapitalizma kateri se skuša ohraniti za vsako ceno, želi videti nekake zaključke, nekak konec tega stopnjevanja, v katerem je tudi sam direktno prizadet. Radoveden je, kdaj pride čas, ko se bo svetovni proletariat prebudil in se zadostno izobrazil, da bo sposoben obračunati s parazitsko sodrgo.

Vsak trezen opazovalec sedanjih strankarskih bojev je tudi radoveden, čemu se ustvarja toliko novih strank? Radoveden je, čemu se nam usiljuje toliko strankarskih voditeljev? Duh trezne razsodnosti je najboljši voditelj v borbi za odpravo socialnih nadlog in vsakega zla. Duh trezne razsodnosti nam jasno pokaže, da obstojita samo dva razreda, posedujoči in neposedujoči — delodajalci in delavci, med katerimi dosedaj ni moglo priti do kompromisa, ker je nemogoč. Fakt je torej, da so vse na novo se ustvarjajoče stranke izrodek namišljene sebičnosti na račun delavske nerazsodnosti; vsaka "tretja" stranka je odeta s šovinizmom, pa če še tako naglašja svoje "pleminto delovanje" v dobrobit delavskega ljudstva.

Vsakdo, ki je razredno zaveden in povrh tega še pošten v svojih mislih in dejanjih, ne rabi svoje plemenitosti raztresati v tretji stranki in jo utemeljevati s tujimi pogreški. Vsakdo lahko udejstvuje svoje zmožnosti v prvi delavski stranki, ki se bori napram kapitalističnim izkoriščevalcem in za splošne ljudske interese.

Vse mogoče napake in slabosti je možno odpraviti brez zmerjanja. Kdor v resnici deluje iz prepričanja za napredek, se ne bo prepiral za vodilne pozicije ter se ponašal s svojo razredno zavednostjo; princip in bahavost ne vozita skupaj.

Vse take in podobne misli obdajajo opazovalca, ki zasleduje križajoča se poročila, in kot radovednež, ugiba, kedaj da se ti samonazvani razredni zavedneži srečajo z rasodno pametjo.

Sumljivo je tudi to, zakaj zaganjajo svojo bojno ost v socialiste, ki jim pri izvajanju njihovih del niso prav nič v napotju; — zakaj ne prično rajše z resno borbo proti kapitalizmu in zakaj res že niso pričeli s svojo rrrrevolucijo.

Ako boste čakali, boste postali s svojo novo stranko stari kot je socialistična stranka — in od vašega dolgega odlašanja bodo tudi radovedneži prestali biti radovedni.

Christina Omahne.

O EVELETSKI KONVENCIJI.

BUHL, MINN. — Konvenciji Slovenske Ameriške Napredne Zveze, ki se je vršila 25. oktobra, sem predložil sledečo resolucijo:

"Konvencija te organizacije izjavlja:

1. Ob času delavskih sporov, oziroma stavk, ne bo silila ta organizacija nikogar na delo.

2. V času stavk tukajšnjega delavstva ne sme biti noben član te organizacije v detektivski službi.

3. Ta organizacija mora skrbeti, da bo imela v vsakem mestu svojega delokroga delavske posredovalce, ki bi nastopali pri družbah v interesu po krivem odslovljenih delavcev, oziroma, ki bi imeli nalogo pronajti, zakaj je bil ta ali oni član odslovljen iz službe.

4. Ta organizacija naj se pridruži največji jugoslovanski zvezi v Združenih državah.

To resolucijo predlagam tej skupni seji z željo, da jo sprejme. — *Max Martz.*"

Računal sem, da jo bo seja vpoštevala in uvrstila posamezne točke v svoja pravila. Dogodilo se je obratno. Ko so se čitala provizorična pravila, je prišlo večkrat do burnih prizorov radi samolastnega postopanja predsednika, ker ni hotel, da bi se pravila spreminjala drugače kakor je bila njegova volja in volja tistih ki stoje na čelu te akcije. Biti je moralo tako kakor je on diktiral. Ko so prišle na vrsto resolucije, je bil sprejet predlog, da se naj jih sprejme kakor bodo prečitane. Ko je prišla moja na vrsto, je vprašal predsednik, kaj naj se z njo napravi, in ob enem predlagal, da naj se jo zavrže. Njegova beseda je obveljala ne da bi se glasovalo. Te priložnosti se je poslužil tudi F. J. Mahnič, ki je dejal, da je moja resolucija preveč politična in da bi rad spravil Minnesota pod čikaški klobuk.

Nisem nasproten rojakom, ki imajo trgovine in obrti, ali spoznal sem, da se v bojih za naše interese ne moremo zanašati nanje, vsaj v tem kraju ne. Izjem je malo, kar je dokazal tudi eveletski zbor.

Rev. F. Jager je tudi poudarjal, da kapitalizem mora biti če hočemo da se business razvija, in da je Amerika dežela kruha. Dobro bi bilo še, ko bi omenil, da delavci dobivajo samo drobtine. Delavcem ni izrekel poklona, ko je dejal, da delavci ne bi znali voditi obratov in da bi gospodarstvo šlo najbrž rakovo pot, če bi delavci dobili vodstvo.

Toliko za sedaj, v kratkem pa se še oglasim.

Max Martz.

IZ JUGOSLAVIJE.

Suhor pri Metliki.—Iz Združenih držav sem srečno prišel skozi razne evropske meje v Belokrajino, iz katere je v Ameriki več tisoč naseljencev. Kakšen je ta kraj, je čitatelju, ki ni od tukaj doma, lahko znano iz raznih spisov, izmed katerih omenjam knjigo "Trije rodovi", katero je spisal pred leti Engelbert Gangel.

Oktobra, od kar sem v metliški okolici, dežuje skoro vsak dan. Dne 16. oktobra je padlo šest palcev snega, prvi to leto.

Letina je slaba. Pravili so mi, da je bilo vreme to leto zelo deževno. Prebivalci se mučijo kakor kdo more, in povem vam, da jim ni prijetno. Ali navajeni so, in človek se vsega navadi. Ob nedeljah hodijo k maši, pa ne več v tolikem številu kakor pred 16. leti.

Ko sem bil jaz v blaženi Avstriji, se ni v takih krajih kot ta nihče drznil delati ob nedeljah na polju. Sedaj, če bi človek ne imel koledarja ali praktike, ne bi vedel kateri dan je nedelja, ker se od delavnika raz-

likuje le v toliko da gredo ljudje zjutraj v cerkev. Drugače delajo v potu svojega obraza in pozabijo, da je nedelja dan počitka, "gospodov dan".

Praznoverja je v teh krajih še silno mnogo. Ljudstvo verjame v razne "copernije" in vraže kakor nekdanj.

Iz Blaznikove praktike si bom izposodil nekaj "vremenskih" znamenj, med drugim znamenje za "meglo" in "nestanovitno". Posebno me mika odnesti znamenja "megle" in "nestanovitnosti" iz teh krajev in jih vreči na potu nazaj v morje. Kajti megla in nestanovitnost sta vsakdanja znamenja v "troedini državi".

Tod okoli ljudstvo le malo čita. Duševno hrano mu v prvi vrsti oskrbujeta "Domoljub" in "Bogoljub". Tradicionalno čtivo pa je "mašna knjžica". Teh je več ko zadosti v vsaki "krščanski" hiši. V par gostilnah sem videl tudi ljubljanski dnevnik "Jutro". Eden "birt" mi je rekel, da je "Jutro" najboljši slovenski list.

Bil sem tudi na semnju v Metliki. Večino krošnjarjev so tvorili Dalmatinci, ki prodajajo nože, p pce, britve, zrcala, zobne ščetke in drugo drobnarjvo. Trgovina je kramarska, provincialna, in teče po starokopitnih tokih. Železnica, ki je zvezala Belokrajino z Ljubljano in Karlovcem, je nekoliko pomagala. Vendar pa ti kraji še niso zaznamovali kakega večjega gospodarskega napredka.

"Proletarca" in newyorški "New Leader" redno prejemam. Prvega dajem okoli in ljudje ga radi čitajo. Izprevidel sem iz raznih pogovorov, da bi se nanj naročili, če bi dinarji dopuščali. Ob tej priliki našim sodrugom v Ameriki topla priporočam, da naroče "Proletarca" svojcem v starem kraju. Kamor ga prejemajo, ga ne čitajo samo stanovniki dotične hiše, ampak roma po vasi od hiše do hiše. Dasiravno je "Proletarec" ameriški socialistični list, ki se ne peča mnogo z razmerami v Jugoslaviji, je v njemu toliko vzgojevalnega gradiva splošne vrednosti, da bi lahko mnogo storil za probujo naših ljudi v starem kraju, ako bi ga prihajalo sem vsaj nekaj sto izvodov. V vsaki hiši bi ga ne sprejeli prijazno, kajti ljudstvo je zelo pod vplivom duhovnikov. Toda "Proletarec" ima to prednost, da ga prično tukaj čitati najprvo iz radovednosti, češ, kaj neki v Ameriki pišejo", pri tem pa se ga privadijo in ga čitajo iz potrebe. Obligatno izdajo "Prosvete" se dobi tu in tam, ker jo pošiljajo člani svojcem, ki radi kaj izvedo o Ameriki.

Kot vidim, je pueblski "Old Timer" še vedno aktiven s svojim peresom. "Pepe s pipcem" ga gotovo ne "lajka". Dolg čas mi je že po Ameriki in Pueblu. Ko uredim kar imam urediti, odpotujem.

John M. Stonich.

ZAHVALA IN DRUGO.

CLINTON, IND. — Dasi že pozno po priredbi (boljše pozno nego nikoli), si čutimo v dolžnost zahvaliti se v imenu kluba št. 41 JSZ. vsem, ki so na en ali drug način pripomogli, da je naša zadnja "vinska trgatav" tako dobro izpadla. Upamo, da nam prijaznost in naklonjenost ohranite.

O napredku našega kluba, kar se tiče naraščanja članstva, ne moremo poročati, ker so se ljudje radi brezposelnosti precej izselili v druge kraje. Kar nas je ostalo, bomo to postojanko trdno držali in podpirali vse aktivnosti, ki spadajo v področje socialistične organizacije.

Mestne volitve v Clintonu so srečno končane. Poteza, ki so se jo poslužili čedni značaji republikanske

in demokratske stranke, jih jako odlikuje. Pred zaključkom kampanje so namreč našli nekakšno "pretvezo" s katero so vrgli socialistične kandidate z volilne liste in si zasigurali prosto pot. Zasigurali so si sedeže za prihodnji termin in varovali bodo mestno blagajno z deficitom kot dozdaj. Zato, prijatelji deficita, veselite se srečne zmage! Ker ima vsaka stvar svoje dobre in slabe strani, nam utegne tudi ta šola v prihodnjic kaj pomagati. — P. O.

NAGEL PREOBRAT V PUEBLU.

PUEBLO, COLO.—Nič ne bo posebnega danes. Ker se ne pričamo v listih, in ker delamo složno za napredek delavstva in naše naselbine, je dovolj, če povem, da smo napredni in se potimo za napredek. Evo, kaj ni to lepo in posnemanja vredno?

Prirajamo predavanja, igre, veselice in prispevamo za razne narodne ustanove po svojih najboljših močeh. Imamo lep Narodni dom, skoro tak kakor v Clevelandu. Socialistični klub ima 90 članov, komunistični (slovenski) pa 400. Društvo sv. Jožefa KSKJ. se je na svoji prošli seji izreklo proti prisilni spovedi, in za socializem. Iz svoje blagajne je prispevalo pet sto dolarjev v fond za vzgojitev našega delavstva v njunskem duhu; to se pravi, pridobili ga bomo za borbo proti Rockefellerjevim interesom. Župnik Ciril bo najbrž slekel svojo meniško haljo in se na starost oženil. Ugibajo, da postane morda celo radikalen, kakor episkopalni škof Brown.

Pepe s pipcem je seji društva Orel predlagal, naj ima društvo svoj poseben znak napredka, znak pa naj bo pipec. Telegrafirali smo John Stonichu v stari kraj, naj jih nam preskrbi tisoč komadov.

Naše ženstvo vživa v tej naselbini popolno svobodo in enakopravnost. Katera hoče, lahko naroči kakršenkoli list ne da bi ji smel soprogo ugovarjati. Ako hoče darovati za cerkev, ji je to svobodno dano, pa če tudi je njen soprogo nasprotnega prepričanja. Pri nas imamo tudi navado, da imata mož in žena vsaki svojo "kaso". Kaj briga moža, že daje žena podporo cerkvi! Ženam pa ne pustimo, da bi se brigale, kako mi, svobodni možki, trošimo svoje dolarčke! Uvedli smo posnemanja vredno navado, da delamo ženitovanjske pogodbe. Predno se dva poročita, podpišeta dokument, v katerem si obljubita spoštovati medsebojna prepričanja in nazore. Ako hoče žena zvečer moliti rožni venec na glas, mož pa pri tem čita dopise in puši, je to pri nas čisto v redu, kajti naša svoboda je neizmerna.

Ker smo dobri ljudje, imamo prelepo navado, da hodimo pometati k sosedom, sosedje pa nam vljudnost vračajo, in vsi smo prijatelji. Idealna naselbina! Samo Trunka še manjka.

Moj prijatelj Sumina je tudi nekoliko zašumel. Frank Pečnik je napravil izpoved. Jos. Hočevar se pa jezi nad Old Timerjem in nad tistimi, ki mu podtikajo moje dopise.

Cerkvene kolekte so kot ponavadi. V "naši" cerkveni šoli se brihta mladina vseh staršev, ki nočejo, da bi njihovi otroci "podivjali". Torej skrbimo tudi za bodočo generacijo.

Revolucijo smo odložili do spomladi, ker je sedaj zanjo preslabo vreme. Kolektamo za milwauško "Slovenijo", zato ker jo milwauški rojaki ne marajo podpirati (razun oglaševalci) in sprejemajo celo proteste proti nji. Pet sto članov ima eno milwauško društvo

SNPJ., pa je soglasno obsodilo "progresivni blok" neprogresivnih komunistov. To je špansko! Jaz se smatram napram drugim precej za brihtnega, pa me včasih vendarle prime čudna zabitost. Ne gre mi naprimer v glavo, kako to, da so "komunisti" svoj čas trdili, da je beseda "progresivnost" buržvazna fraza, s katero love zavajalci kaline, sedaj so par naenkrat sami sebe proglasili za "progresivne". Morda je še kaj takih cepcev kakor sem jaz, zato upam, da nam bo Pepe pojasnil to čudno zagonetko, ali pa vsaj tisti "progresivni" komunist tam v Pennsylvaniji, ki je pred par leti, kakor so pisali, odložil škapulir, prenehal biti klerikalec in se hipoma navdušil za rebelcjom, za k-r-r-r-rrr — Bog nas varuj in sveta Mamka Božja! — Old Timer.

SOCIALISTIČNI KLUB V MEADOWLANDSU.

MEADOWLANDS, PA. — Socialistični klub št. 182 JSZ. je bil na sestanku dne 24. oktobra reorganiziran. Vpisalo se je trinajst članov, kar za nas ni nobena nesrečna številka, kajti sodrugi so se zavzeli, da bodo število članov zvišali in napravili iz kluba aktivno postojanko.

Pri agitacijskem delu za obnovitev soc. kluba so nam mnogo pomagali sodrugi iz Canonsburga, med njimi posebno John Terčelj, John Jereb in Albert Hrast, katerim se za prijazno sodelovanje sodružno zahvaljujemo. Priznanje izrekamo tudi sodrugu F. S. Taucharju, ki je nam mnogo poučnega povedal na sestanku in nas navdušil za smotreno delo.

Rojaki delavci v Meadowlandsu in okolici, pridružite se tej organizaciji in delujte pod socialistično zastavo bratstva in pravičnosti za boljši gospodarski red, pod katerem delavec ne bo mezdjen suženj, ampak človek ki bo imel pravico do vseh dobrin, ki jih nudijo bogastva sveta, ki bo imel pravico do človeškega življenja!

Leonard Lenassi, tajnik.

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

Joseph Presterl, Collinwood, O.	6
Vincent Vrhovnik, Universal, Ind.	4
John Koplenik, Willock, Pa.	4
J. Kunstelj in A. Sular, Kans.	3
Louis Sterle, Kravn, Pa.	3
Geo. Kristel, Acosto, Pa.	3
John Marolt, West Mineral, Kans.	2
Louis Kveder, Penna.	2
Christina Omahne, Clinton, Ind.	2
R. Potochnik, Detroit, Mich.	2
Anton Žagar, Chicago, Ill.	2
Frank Modic, Warren, Ohio.	2
K. Eržnožnik, Red Lodge, Mont.	1
A. Vidrich, Johnstown, Pa.	1
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1
Andy Bertl, Darragh, Pa.	1
Joseph Ule, Chisholm, Minn.	1
D. J. Lotrich, Chicago, Ill.	1
Mary Hočevar, Pueblo, Colo.	1
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	1
Nace Žlemler, Glencoe, O.	1
Frank Benchina, Chicago, Ill.	1
John Strvašnik, Hiawatha, Utah	1
Joseph Kogoy, Auburn, Ill.	1
John Krebelj, Cleveland, O.	1

Socialistično gibanje v jugoslovanskih naselbinah v Ohio.

Ob priliki zadnjega zбора JSZ., kateri se je vršil v Clevelandu spomladi l. 1924, je sklenila ohijjska delegacija pričeti akcijo za ustanovitev skupne organizacije, ki bi vključevala vse klube JSZ. v državi Ohio. Za vzgled ji je bila pennsylvanska "Konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ." Tako je nastala "Ohijjska konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ." Za provizoričnega tajnika tega provizoričnega gibanja v Ohio je bil izbran sodrug Jacob Kotar, Warren, O., kateremu se je po nekaj mesecih posrečilo aranžirati prvo zborovanje ohijjskih klubov JSZ., ki se je vršilo v Girardu ob času predsedniške kampanje prošle leto. Kakor vsak začetek, je bil tudi ta težak. Ali iz malega zraste veliko drevo. Če pogledamo od prvega na zadnje zborovanje ohijjske konference, ki se je vršilo 30. avgusta t. l. v Barbertonu, vidimo precej velik kontrast. Akoravno nismo še veliki, vseeno krepko rasteno z upanjem, da enkrat gotovo postanemo veliki.

Kar je važno je to, da se v kratkem (v času ko boste čitali te vrstice) prične z večjo agitatorično in organizatorično kampanjo v ohijjskih naselbinah. Sod. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ., bo v tej kampanji naš zastavonoša, organizator, agitator, govornik in nositelj novega življenja vsem aktivnim, kakor tudi "penzioniranim" sodrugom in simpatičarjem. S to kampanjo pričnemo sredi tega meseca in končali jo bomo sredi decembra (ali ta konec bo le "oficielen"; "neoficielen" se bo po njegovem odhodu kampanjo še podvojilo v vseh naselbinah, katere bo on obiskal v omenjenem času. Mi tako upamo in nočemo, da nas bi upanje varalo).

V raznih naselbinah se sodrugi in simpatičarji marljivo pripravljajo na Pogorelčev prihod; klubi in nekaj društev razmotrivajo o načrtih in pripravah za shode, in o koperaciji, katero bomo dali sod. Pogorelcu v njegovi misiji. Njegovi znanci se vesele njegovega "obiska", drugi so zopet radovedni, "kakšen človek" je ta Pogorelec in kaj jim bo povedal (ali "pavejdvav"). In zopet tretji se čudijo in jeze, kako da socialiste še ni hudič vzal, ker to so tako slabi, hudobni in "zanič" ljudje. (Vse to v večje veselje Bogu, hudiču in — kapitalizmu.)

V kolikor je dosedaj aranžirano, se bodo vršili shodi v sledečih naselbinah: Cleveland, Collinwood, Barberton, Girard, Fairpoint, Bridgeport in mogoče tudi v West Parku. Manjši sestanki bodo v Glencoe, Maynardu in v vseh tistih naselbinah, v katerih bodo okolščine dopuščale, da jih skličemo. Datumi shodov bodo naznanjeni v prihodnji izdaji "Proletarca", "Prosveti" in "Enakopravnosti".

Še par besed sodrugom in somišljenikom. Zgodovina delavskega gibanja v vsaki deželi in posebno še v Ameriki, je zgodovina bojev in aspiracij, zgodovina napredka in nazadovanja, zgodovina radovanja nad uspehi in razočaranja nad neuspehi. Delavsko gibanje se pomiče naprej, akoravno počasi in ne v ravni črti. Gonilna sila delavskega gibanja je boj, in boj pomeni aktivnost. Ne aktivnost fanatičnih ljudi, podobnih blaznežem, temveč aktivnost razuma, idealizma in tiste sile, ki tira človeka v borbo proti obstoječim krivicam.

Sodrugi in somišljeniki v državi Ohio! V vaš lasten dobrobit, v dobrobit vsega delavskega razreda in človeške družbe vobče apeliram na vas, da ste koli-

kor največ mogoče aktivni v času te kampanje. Pojdite ob vsaki priliki na roke sodrugu Pogorelcu. Sodelujte z njim. Tako boste v praksi pokazali, da ste v resnici zavedni delavci. Kakšen bo vaš odgovor?

Anton Garden, tajnik Ohijjske Konference klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ.

IZ UPRAVNISTVA.

Ena najvažnejših funkcij socialističnih klubov je širjenje socialistične literature. V knjigarni "Proletarca" je precej raznih brošur, ki bi morale najti pot med delavstvo v vse večjem številu kot dozdaj.

Prošli teden smo prejeli iz Ljubljane večje število knjige "Socializem in vera". Prva pošiljatev, ki smo jo nabavili pred dobrim letom, je nam kmalu pošla. Knjiga je pisana zelo poljudno, da je vsakemu lahkoumljiva, kajti pisatelj je hotel doseči z njo tiste delavske in kmečke mase, ki se socializma boje radi vere.

Zanimala bo vsakega, ki se je bo potrudil prečitati. Ker je pisana poljudno, je za našo stvar še toliko večje vrednosti. Avtor knjige "Socializem in vera" pravi v predgovoru:

"Ko prečitaš to knjigo, boš vedel nekaj o socializmu in nekaj o veri. Pa samo nekaj, nikakor še ne vsega! Tudi to, kar bi lahko vedel, boš pozabil, če ne boš znova čital. Zato imej to knjigo kakor molitvenik!

Bog ne daj pa, da bi jo imel za tak molitvenik kakor dosedanje! Da bi čital iz nje samo črke in besede in odstavke, pa mislil, da ti bo že to prineslo srečo. Ta knjiga naj ti bo samo majhen kažipot, kako imaš sam kovati svojo srečo.

Socializem je nekaj lepega, dobrega, vzvišenega. Nič takega se pa ne da doseči brez truda. Potrudi se tudi ti, da zmaga čimprej ta vzvišena ideja. Iz nesebičnosti delaj nesebično za socializem, ki bo rešil vso človeško družbo in z njo tudi — tebe!"

Prepričani smo, da nam bo ta pošiljatev ravno tako naglo pošla kot zadnja. Cena posameznemu izvodu, trda vezba, je 75c, broširanemu pa 50c. Naročite jo po več iztisov skupaj in jo razširite med delavce, ne zato da jo razprodamo, ampak zato da jo bodo tisti, za katere je spisana, čitali.

Naši zastopniki bi morali skrbeti, da bi imeli razne socialistične brosure in knjige vedno pri roki. Prilik, ob katerih se jih lahko razprodaja, je mnogo. Npr. shodi, seje, veselice itd. Nekateri zastopniki vrše tudi to nalogo, ali ne vsi. Pred kratkim so naročili po večje število brošur, v svrhu da jih razprodajo, sledeči zastopniki "Proletarca": John Tancek, Girard, O.; Andy Bertl, Darragh, Pa.; Tony Zupančič, Star City, W. Va. Sedaj, v zimskem času, je običajno več prilike za čitanje kakor v poletju, in s tem tudi več priložnosti za širjenje naše literature.

Naročniki in zastopniki, kateri se še niste odzvali na naše ponudbe, s katero vam dajemo priliko dobiti dobre knjige ne da bi vas stale drugega kakor par naročnin, poslužite se je, dokler je čas. Priložnost dobiti knjige zastoj ne dobite vsaki dan. Prečitajte še enkrat pismo, ako ste nanj že pozabili, in pismu priloženi seznam knjig, potem pa storite par korakov do vašega znanca in ga pridobite da se naroči, pa ste izvršili to kar navajamo v cirkularju. Ko nam knjige, katere so označene v omenjenem seznamu, poidejo, bomo umaknili ponudbo.

BREZ NASLOVA

Janez Trček, ki ob prostem času urejuje "Glas Naroda", je velik prijatelj slepcev. Ker se boji, da jih je premalo, hoče njihovo število povečati s tistimi čitatelji svojega lista, ki mu verjamejo. V pomoč slepцем bi rad dal tudi milijondolarski fond, v katerega je prispeval on in njegovi pajdaši \$999,250, slovenski socialisti pa so prispevali po njegovem zatrdilu, priobčeno v šifkartaškem listu, \$750, ali vsak socialist po \$1.

Trček, ki se je krstil za Petra Zgago, zna računati, ker bi drugače ne bil sposoben za urednika pri glasilu Sakserjeve banke. Za čevljarja pa vendarle ni, ker meri čevlje drugim po svojem kopitu. Ako ima pri roki seznam prispevkov v omenjeni sklad, bo dobil drugačen rezultat kakor je zgoraj naveden, če bo tizen kadar bo računal.

Sakserjevi ljudje so zelo narodni, nerodni in radodarni. Čisto nič se ne pomišljajo, kadar gre za narod, obljubiti tisočak ali dva, dajo ga pa nikoli. S takimi tisočaki fond za "Slepški dom" ne bo nikdar zadosten. Nekaj pa Zgaga vendarle lahko stori. Opozori naj svojega gazdo, da obrne zavetiščni fond, kateremu on predseduje, v kak blag namen, npr. za Slepški dom v Sloveniji. In pa račune naj enkrat poda, kajti čas je že.

"Denar ki je bil nabran za republikansko združenje, je v dobrem varstvu. Ščiti ga poseben odbor", pravi Peter Zgaga. Ali bi Terček mogel isto zapisati o fondu, ki je pod varstvom njegovega bosa?

Tomo Besenić, predsednik N. H. Z. je predstavil nečlane Narodne Hrvatske Zajednice, ki jo hočejo po siliti voditi, čitateljem "Zajedničara" in članstvu. Zakaj šele sedaj? Čemu je pustil, da so NHZ. toliko časa izrabljali in ji v vseh ozirih škodovali?

Kadar gre kdo, ki ima malo keša, v stari kraj, si poišče ugodno priliko in se na kakem sestanku v domovini predstavi za voditelja ali predstavnika ameriških Slovencev. Ta privilegij je imel dolgo časa Mr. Frank Sakser sam, ki je pogostoma obiskoval "rodno grudo". Tudi kak salunar je zalezal tja v letih pred vojno in pozdravil kako skupino v "imenu ameriških Kranjcev". To poletje sta bila voditelja ameriškega slovenstva Grdina od K. S. K. J. in Rev. Zakrajšek. Med vojno je nastopal pod tem naslovom Rudolf Trošt. Tudi zavedne delavce je že kdo zastopal, ki je bil tam slu-

čajno na obisku. To jesen se je oglasil nekje na Štajerskem tudi en čikaški rojak in pozdravil domovino in vse tam zbrane v imenu ameriških Slovencev. V "starem kraju" smo torej dobro zastopani.

Milwauška "Slovenija" je imela kontest za pridobivanje naročnikov, katerih je dobila toliko, da ni imela prostora objaviti število. Bilo je preveliko, ali pa — morda — premajhno.

"Glas Naroda" je postal komunističen list. Sakserjeva banka bo prispevala polovico svojega dobička za komunistično propagando. Trček se bo pridružil "progresivnemu bloku SNPJ.", da bodo "štirje". Sakser postene komunističen kurir. Predpust se še ni pričel.

Neki Rodica slabega spomina, ki bi rad postal pisatelj, pa mu nikjer nič ne plačajo, je velik akrobat. Meče kozolce in se krega s pametjo. Drugače je dobre volje in zdrav.

"Čas" se v svoji oktobrski številki pritožuje nad nenaprednostjo našega "naprednega" naroda, ker se premalo zanima za revije in kulturo. Frank Kerže bi to lahko že davno priznal in povedal.

"Konvencija W. P. je storila uspešne korake za poravnanje vseh notranjih bojev in frakcijskih nasprotstev," je zadnjič enkrat zapisal urednik "D. S." Torej so bila vendarle "frakcijska nasprotstva"! Po vsaki konvenciji so "uspešno poravnana", takoj po konvenciji pa se prično znova, oziroma se nadaljujejo.

Ako vam je dolg čas in ne veste kaj bi počeli, pristopite v "brozgativni blak". Pojasnila in navodila dobite pri "Radniku", Vidmarju, na "božji poti" v Leomontu, pri Rev. Černetu in drugih podružnih uradih.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radi pomankaja prostora je iz te številke izostal članek "Zaradi jasnosti". Nadaljevan bo v prihodnji izdaji.

Dopisnike, katerih poročila in dopisi niso priobčeni v tej številki, prosimo, da nam to oprostite. Ako bi nam sredstva dopuščala, bi povečali list, kar bi bilo v interesu našega gibanja nujno potrebno. Veliko dobrega čtiva moramo odlagati, ali pa sploh ne pride na vrsto, ker je "Proletarec" za naše potrebe postal veliko pretesen po svojem obsegu. Povečati bi ga bilo treba najmanj za osem strani. To se zgodi, ako se čitatelji potrudijo in mu pridobijo dovolj novih naročnikov.

Vabilo na **KONCERT** katerega priredi slov. "SAVA" delavski pevski zbor

v nedeljo 15. nov. v dvorani S. N. P. J.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Začetek ob 3. popoldne. Vstopnina 50c. Po koncertu ples in prosta zabava.

Izvrsten program. Svira Koludrov orkester.

Za mnogobrojni poset se priporoča pevski zbor "SAVA".

NASELBINA WARREN V AKCIJI ZA SOCIALIZEM.

WARREN, O. — Dne 24. oktobra smo po precejšnjem odlašanju obnovili socialistični klub št. 243, v katerega je pristopilo šest članov. Izmed teh smo bili eni že člani prejšnjega kluba. Na novo so pristopili Anton Rudin, Tony Gorenc in Lewis Zimmerman.

Klub smo reorganizirali in sklenili biti v njemu aktivni, ker smo se prepričali, da je socialistična stranka edina, ki zasluži podporo zavednega delavstva.

Ako hočemo doseči svoj cilj, moramo biti organizirani v stranki, ki je v resnici delavska, in ta stranka je socialistična. Vsi tisti, ki se strinjate z njenim delom in programom, pridružite se ji in agitirajte za pojačanje njenih vrst ter razširjenje njenega časopisja, v katerega spada tudi naš "Proletarec". Sezite po dobrih knjigah, da si izpopolnite svoje znanje.

Vi pa, sodrugi v Warrenu, oklenite se trdno svojega kluba, in bodite aktivni v njemu, da bo tudi klub kot celota aktiven.

Frank Modic.

AKTIVNOSTI KLUBA J. S. Z. V LATROBE.

LATROBE, PA. — Klub JSZ. v tej naselbini je po daljši agitaciji postal dejstvo in v Zvezi je dobil številko 178. Sedaj ko to pišem ima dvanajst članov, namreč devet moških in tri ženske. Prešlo nedeljo smo imeli sejo, na kateri smo izvolili stalen odbor. Poročilo o nji pošljem za eno prihodnjih izdaj "Proletarca". Naročili smo tudi nekaj naročniških kart na "American Appeal", ker je potrebno, da se med našim delavstvom širijo tudi angleški socialistični listi.

Mary Fradel.

VELIKO PLESNO VESELICO

priredi

Soc. klub št. 222 J. S. Z.,
GIRARD, O.

v soboto dne 21. novembra 1925

V SLOVENSKEM DOMU

Začetek ob 7. zvečer.

Na programu bo tudi nastop pevskega zbora "Ljubljanski Vrt", kateri bo nam zapel več lepih pesmi. Igrala bo izvrstna godba.

Vljudno vabimo vse Slovence in Hrvate iz Girarda in bližnjih naselbin, da se te veselice polnoštevilno udeležijo. Naš klub je vam še vedno vračal, tako bo delal tudi v bodoče.

Zabava bo vsestranko zanimiva in tudi fina postrežba ne izostane.

Nasvidenje vam kliče ODBOR.

Vsi na

KONCERT

pevskega zbora

"ZARJA"

s sodelovanje društva

"JADRAN"

iz Collinwooda

v nedeljo 15. novembra 1925

v avditoriju Slov. Nar. Doma,
6417 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio

Vstopnina 75c.

Ivanušev orkester.

Po programu ples v spodnji dvorani.

VSPORED:

I. del.

1. Zarja, Oscar Dev. mešana zbora "Zarja" in "Jadran"
2. Ponočni stražnik. moški zbor "Zarja"
3. Še ena. mešan zbor "Zarja"
4. Oj dekle kaj s tak žalostno, dr. A. Schwab, moški kvartet "Zarje"—Frank Mahne, Jos. Trebec, Henry Myron in W. J. Lazar.
5. Bučelar, Fr. Gerbič. mešan zbor "Jadran"
6. Upanje, Alice Hawthorne, dvospev, gđc. Dani in Ema Oblak, sopran in alt. Na klavir spremlja gđc. Mary Germ.
7. The End of a Perfect Day, alt samospev Gđc. Mildred Tomšič. Na klavirju spremlja gđc. M. Germ.
8. Pod oknom, Hladnik, moški zbor "Zarja", bariton solo g, Vatro Grill.

II. del.

9. V gaju, V. Smigovec. mešan zbor "Zarja"
10. Pevac, A. Foerster, mešan kvartet—gđc. Mary Jager, ga. Tončka Simčič, g. Carl Segulin, g. Jakob Plemel.
11. Venček Narodnih Pesmi, A. Grum, moški zbor "Jadran"
12. Na morju, Fr. Ferjančič. ženski zbor "Zarja"
13. Samo eno noč, solospjev. gđc. Mary Grill; Pri klavirju gđc. M. Germ.
14. Cigani, F. A. Vogelj, tenor solo g. F. Mack—moška zbora "Zarja" in "Jadran"
15. Venec Vodnikovih pesmi, A. Foerster, s spremljevanjem klavirja.
16. Socijalistična koračnica. moški zbor "Zarja"

KONVENCIJA STAVBINSKIH IN POSOJILNIH DRUŠTEV V ILLINOISU.

CHICAGO, ILL. — Dne 21.—22. oktobra se je vršila v Rockfordu, Ill., 46. konvencija zastopnikov stavbinskih in posojilnih društev države Illinois. Udeležilo se je 302 delegatov, ki so zastopali 888 stavbinskih in posojilnih društev, katerih skupno premoženje je ob zaključku leta 1924 znašalo \$273,326,625.79.

Te konvencije so se udeležili razun illinoiških tudi zastopniki stavbinskih in posojilnih društev iz drugih držav, med njimi Miss E. R. Rae iz države New York, ki je podala konvenciji splošno poročilo o delovanju teh ustanov širom združenih držav. 11,844 stavbinskih in posojilnih društev deluje v raznih krajih te Unije, ki imajo 8,554,352 članov. Premoženje vseh teh stavbinskih in posojilnih društev znaša \$4,765,937,197.

Prvo stavbinsko in posojilno društvo v Ameriki je

bilo ustanovljeno l. 1831 v Philadelphiji, Pa., torej pred 94. leti. Delavsko ljudstvo je tekem te dobe torej napravilo lep napredek na zadružnem polju, kar se tiče te vrste zadrug. Svojo imovino imajo investirano v posojilih na posestva (prve uknjižbe) in v razne bonde. Svojim članom nudijo priliko hraniti, kakor pravimo, po centih. Kolikor kdo more, toliko vplačuje redno teden za tednem določeno dobo. Ko njegove delnice dozore, more vsoto dvigniti. Vloženi denar se mu obrestuje po tako visoki obrestni meri, kakršne no plačuje noben privaten denarni zavod, sploh nobena banka. V tem je ogromna vrednost stavbinskih in posojilnih društev za delavce in sploh za ljudi, ki imajo majhne dohodke.

Na konvenciji v Rockfordu smo razpravljali o načinih, kako ta društva še bolj razglasiti med ljudstvom. Privatni zavodi, špekulantske agature in "vodene"

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tisti ki simpatizirajo z našim agitirajte za poiačanje kluba! Udebanjem vabimo y naš krog. Sodrugi, ležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — TAJNIK.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klub novih članov!

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69 JSZ. zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste!

ANTON ZORNIK,
Box 202, Herminie, Pa.

Pristopajte k
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.**

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00,
pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list
in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Denarni dar za Božič

Ima le tedaj vrednost, ako je dostavljen pred božičem.

Gotovo vam je znano, da je pošta zelo obložena s pošiljatkami ob tem času. Zato ne odlašajte z njimi.

Vsekakor, glejte nato da jo vaši sorodniki dobijo pred božičem.

Na vse te pošiljatve v domovino obračamo posebno pozornost, kar vam jamči, da bo izplačana v popolni vsoti in v najkrajšem času.

Z ozirom na naš veliki promet in dobre zveze z največjimi bankami v domovini, nam je mogoče da vam nudimo najugodnejše cene.

Sprejemamo prijave za božični izlet v domovino s parnikom "Berengaria", kateri odpluje iz New Yorka dne 9. decembra. Pišite po informacije.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

delniške družbe pošiljajo okrog delavcev agente, oglašajo svoje ničvredne delnice v listih in pošiljajo cirkularje na vsak naslov ki ga morejo dobiti. Stavbinska društva so za svoje razširjanje največ odvisna od svojih članov, kajti če hočejo društva hraniti denar delničarjev, ga ne smejo trošiti za drago reklamo. Konvencija v Rockfordu je bila mnenja, da se mora stavbinska in posojilna društva bolj oglašati v listih kakor dozda. Vsako društvo mora za tako oglašanje skrbeti po svojih okolščinah. Ako le mogoče, naj se oglašja v lokalnih listih vsaj vsake tri mesece enkrat. Naglašati je treba, da so stavbinska in posojilna društva najvarnejše ustanove za vlaganje denarja, in da je njihova obrestna mera veliko večja kot pa ona ki jo dajejo manj varne privatne institucije. Razun tega pomagajo stavbinska in posojilna društva svojim članom delavcem, kadar se odločijo postaviti si svoj dom.

IGNATZ BABICH
PRVOVRSTNA BRIVNICA.

Biljardne mize, cigare, cigarete, tobak in sladčice.
2658 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Phone Lawndale 4761

DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

**MILLARD
STATE BANK**

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Na konvenciji v Rockfordu so bili tudi trije slovenski delegatje. Dva sta zastopala Stavbinsko in posojilno društvo Dom, podpisani pa Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo. Prihodnja konvencija se bo vršila meseca oktobra 1926 v Springfieldu, Ill.

Rojakom delavcem priporočam, da naj ustanove taka društva povsod kjer jih še nimajo in so pogoji, da se bodo dobro razvijala. Kjer že obstoje, jih še bolj utrdite, da bodo postale iz njih močne, prvovrstne gospodarske enote. S tem da ste član takega društva si v resnici pomagata, pomagata si toliko kolikor si delavec ekonomsko more pomagati pri hranjenju svojih malih dohodkov. In ob enem na ta način najlozje skrbite tudi za svoje potomce.

Za vpačila na delnice "A" ki dozore v šestih letih in treh mesecih, dobite pri našem društvu nad 7% obresti. Vzamete lahko delnice katere plačujete na obroke, ali pa take, ki jih plačate takoj. Slednje dozore preje kakor prve. Delnica "D", na katero plačujete 50c

**ČAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. ČAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmjerne. Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

tedensko, dozori v treh letih in pol. Na prvo omenjeno plačujete 25c tedensko. Za vse informacije se obrnite napodpisane tajnika ali na kateregakoli člana.

Premoženje našega društva je ob koncu oktobra 1925 znašalo \$255,382.69. Delničarjem smo dosedaj na dozorelih delnicah izplačali \$84,800. Pomniti morate, da naše društvo posluje šele od leta 1919, torej je v teku tega kratkega časa lepo napredovalo.

Joseph Steblay, tajnik.

ZLATA JESEN.

Jesen, tretja letna doba in jesen življenja sta obe lepi; vsaka pa zahteva posebno skrb. Vrtnar in farmar morata čuvati pridelke narave, da preveč ne dozori, kar bi povzročilo poslabšanje istih. Tudi oni, ki so dospeli že do jeseni življenja, morajo biti zelo previdni, da vzdržujejo zdravje na pravem stališču. Trinerjevo grenko vino je njih najboljši prijatelj. Isto izčišča črevesje, utrjuje kri in daje moč celemu telesnemu sistemu. Ako živite to vino, se boste dobro počutili in tako boste tudi dobro izgledali. Vaš lekarnar ima Trinerjevo grenko vino v zalogi. Za jesenske prehlade vam priporočamo Trinerjev olajševalec kašlja (Triner's Cough Sedative), ki je najboljši pripomoček; po-

skusite ga enkrat skupaj s Trinerjevimi tabletami zoper prehlad (Triner's Cold Tablets).

Kakšna gledališča so privlačna?

V McVickers v Chicagu igra Paul Ash s svojo jazz godbo, in tisoče ljudi dan za dnem mu aplavdira. V Auditoriumu nastopajo operni pevci svetovnega slovesa v najboljših operah kar jih pozna svetovna glasba. Ali gledališče je le malokdaj napolnjeno. Povprečen človeški razum je sposoben "razumeti" jazz, nima pa moči razumeti kaj je umetnost.

Chicago Theatre nima toliko jazza kakor McVickers, ali program je v bistvu enak. Vsaki dan sedi v njemu povprečno deset tisoč ljudi. Enako prosperiteto uživajo druga kino gledališča v Chicagu, ki imajo mešan program.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (L. E. Tomić), povest 330 strani, broširana 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.30
VIANJEVA BEPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in értic, broširana65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
FA SREČO, povest, broširana45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.45
ZGODBE IZ DOLINE ŠENTFLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTE IN KONEC GOSPODIJNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40
ZVONARJEVA HČL, povest, broširana65
ZENINI NABE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE.	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevedl. I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel. Ant. Debeljak), vezana90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50
TRBOVLJE (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75
ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana45
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana. 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00